

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ NA TEMAT POSTAW NONKONFORMISTYCZNYCH I KONFORMISTYCZNYCH

Temat lekcji:

Chcemy być sobą!

Czas przeznaczony na zajęcia: 1 godz. lekcyjna (45 minut)

Cele ogólne lekcji:

- uświadomienie uczniów, że funkcjonowanie człowieka na różnych etapach życia wymaga od niego podejmowania świadomych, mądrych decyzji, niezależnych i wolnych;
- poznanie cech postawy konformistycznej i nonkonformistycznej; zrozumienie korzyści i strat, jakie niesie ze sobą każda z postaw;
- zrozumienie i poznanie przyczyn i skutków konformizmu życiowego; określenie swojej postawy w grupie, w rodzinie;
- przekonanie się, że konformizm, choć bywa czasem wygodnictwem, nie popłaca;

Cele szczegółowe lekcji:

- uczeń:

- potrafi rozróżnić postawę konformistyczną od nonkonformizmu;
- potrafi podejmować decyzje w sposób odpowiedzialny i niezależny;
- potrafi rozwiązywać różne problemy życiowe, przewiduje skutki swoich działań, myśli realistycznie i krytycznie;

Formy pracy:

- w grupach /zespołowa
- z całą klasą

Metody pracy:

- słowna – dyskusja, praca z tekstem
- pokazowa – film edukacyjny, piosenka
- heurystyczna;

Środki dydaktyczne:

- Płytką CD z piosenką grupy Perfect pt. *Chcemy być sobą*
- komputer z dostępem do Internetu
- Słownik Języka Polskiego, Słownik Wyrazów Obcych
- kartki z fragmentami utworów S. Żeromskiego *Ludzie bezdomni*, A. Mickiewicza *Konrad Wallenrod* ukazujące bunt bohaterów w imię wielkich idei;
- filmu Tomasza Zygadły z 1971 r. pt. *Szkoła podstawowa*, (Filmoteka Szkolna II, pakiet nr 7 „Konformizm po polsku”) na stronie http://www.culture.pl/baza-film-pelna-tresc/eo_event_asset_publisher/eAN5/content/tomasz-zygadlo

- puste kartki, mazaki, długopisy;

Przebieg lekcji:

1. Wychowawca zapowiada piosenkę grupy Perfect pt. *Chcemy być sobą*. Kompozytorem i autorem jej słów jest Zbigniew Hołdys, a singiel w 1981 r. zajął trzecie miejsce na Liście Przebojów Programu Trzeciego Polskiego Radia, tworzył też ścieżkę dźwiękową do filmów, takich jak m.in. *Kiler*, *Zew Wolności*. Powstał w czasach PRL-u, w sytuacji zniewolenia Polaków przez system totalitarny, wówczas stanowił głos swobody, był wezwaniem do wyrażania siebie, wbrew panującym dokoła ograniczeniom i zakazom. Głosił wolność poglądów i przekonań, choć niektóre strofy brzmią w nim dość niebezpiecznie. Niesie przesłanie uniwersalne, niezależne od sytuacji politycznej i społecznej. Posłuchajcie.

2. Wychowawca prowadzi z uczniami krótką rozmowę – wstęp do ćwiczeń. Człowiek jest istotą obdarzoną wolną wolą, inteligencją i sumieniem, w wolnym kraju powinien móc decydować zgodnie z własnym przeświadczeniem, w sposób niezależny, nie ulegając wpływom ani naciskom grup społecznych, partii politycznych, grup interesów i biznesu. Zajęcie określonego stanowiska w obliczu sytuacji konfliktowych bądź ważnych problemów codziennego życia, wymaga niepoddawania się społecznej presji, wykazania się krytycyzmem, zdrowym rozsądkiem i realizmem, wymaga życia w zgodzie z własnymi przekonaniem. Czasami jednak ulegamy namowom innych osób, poddajemy się i rezygnujemy z własnych opinii lub realizacji planów w imię wspólnego dobra albo partykularnych korzyści. Czasami wolimy nie zabierać głosu, nie spierać się albo po prostu dopasowujemy się do grupy rówieśniczej, aby nie zostać w niej czarną owcą. Takie dwie skrajne postawy nazywamy konformizmem i nonkonformizmem.

3. Wychowawca dzieli uczniów na trzy grupy, prosi o znalezienie informacji na temat KONFORMIZMU i NONKONFORMIZMU w dostępnych źródłach (I grupa ma komputer z dostępem do Internetu; II – słowniki; III – fragmenty literackie dotyczące postaw konformistycznych i nonkonformistycznych, np. S. Żeromski, *Ludzie bezdomni*, postawa Tomasza Judyma, *Konrad Wallenrod* A. Mickiewicza, postawa Waltera - Alfa). Uczniowie proszeni są o zapisanie na kartkach definicji obu postaw i wyłonienia najważniejszych cech danej postawy.

4. Liderzy grup prezentują wyniki prac, a wychowawca zadaje dodatkowe pytania:

- Czym jest konformizm i nonkonformizm?

- Jak zachowuje się wobec grupy konformista, a jak nonkonformista?

- Jak oceniacie nonkonformistyczną postawę Tomasza Judyma? Jakie dostrzegacie w niej korzyści, a jakie wady? Jak oceniacie zachowanie Wallenroda?

Definicje zostają zapisane przez młodzież na tablicy:

KONFORMISTA – osoba uległa, która zmienia swoje stanowisko, poglądy zależnie od otoczenia, dostosowując się do sposobu myślenia grupy w celu osiągnięcia osobistych korzyści w wymiarze psychicznym, materialnym, duchowym;

NONKONFORMISTA – osoba kontestująca przyjęte przez grupę poglądy, opinie, mająca swoje własne, odmienne od reszty zdanie; krytyczna; sprzeciwiająca się temu, co powszechnie uważa się za słuszne;

5. Wychowawca proponuje uczniom obejrzenie filmu Tomasza Zygadły z 1971 r. pt. *Szkoła podstawowa*, (ok. 12 min.), który zdobył Brązowego Lajkonika - Nagrodę Polskiej Krytyki Filmowej na Ogólnopolskim Festiwalu Filmów Krótkometrażowych w Krakowie i Złotego Smoka - Grand Prix - Wielką Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Krótkometrażowych w Krakowie.

6. Wychowawca rozpoczyna dyskusję z uczniami, wychodząc od postaw filmowych bohaterów. Pyta klasę o wrażenia, dodając, że mimo całkowicie różnych okoliczności historycznych, politycznych (żyjemy w XXI wieku, w wolnym kraju) zagadnienia tu poruszane są nadal aktualne. Stwierdza, że szkoła jest instytucją, w której tok kształcenia może prowokować do postaw konformistycznych ze względu na dużą presję klasy z jednej strony, grona pedagogicznego z drugiej. Pyta młodzież, dlaczego jednostka ulega grupie? Jakie są przyczyny tej uległości? Pojawiające się odpowiedzi zapisywane są na tablicy, np. lęk przed odrzuceniem ze strony rówieśników, przed byciem czarną owcą, chęć przypodobania się większości; obawa przed karą ze strony nauczyciela itd. Wychowawca stwierdza, że inną formą konformizmu jest identyfikacja z grupą. Dzieje się tak wtedy, kiedy komuś zależy na zintegrowaniu się z zespołem, dopasowaniu się do cudzych wyobrażeń o mnie lub utożsamieniu się z innymi, np. sytuacja, w której naszym idolem jest sławna piosenkarka, aktor (ubieramy się tak samo, zachowujemy się tak samo, chcemy postępować i myśleć tak samo jak nasz autorytet).

7. Jak uwidaczniają się postawy konformistyczne w szkole, w klasie? (uczniowie powinni podać przykłady zachowań konformistycznych, np. cała klasa idzie na wagary, jeden uczeń zostaje). Wychowawca poleca grupom opracowanie na kartkach w punktach odpowiedzi na pytania:

- Czy lepiej żyje się konformiście czy nonkonformiście? Dlaczego?

8. Liderzy grup prezentują odpowiedzi. Wychowawca wskazuje na elementy jednej i drugiej postawy, które stwarzają nieprzyjemne sytuacje w obliczu konfliktu, np. uczeń krytykuje wszystkie poczynania nauczyciela z czystej przekory, ze złości; efektem są problemy szkolne, agresja, denerwowanie nauczyciela itd.

9. Zakończeniem zajęć jest prośba wychowawcy, aby każdy uczeń w domu napisał wypracowanie (na lekcję języka polskiego) na temat: Dlaczego warto (nie warto) być nonkonformistą?